

**Ключевые слова:** конкурентоспособность, процесно-ориентированное управления, реинжиниринг бизнес-процессов, управление персоналом, человеческий капитал, предприятия транспорта.

**Summary.** The article deals with modern approaches to business processes, transport services and their influence on the formation and functions of enterprise personnel and on the competitiveness of transport. The article deals with modern approaches to business processes, transport services and their influence on the formation and functions of enterprise personnel and on the competitiveness of transport.

**Keywords:** competitiveness, procesno-oriented management, reinzhiniring biznes-procesiv, management, human capital, enterprises of transport, a personnel.

*Рецензент. д. е. н., професор УкрДАЗТ Дейнека О. Г.  
Експерт редакційної колегії к. е. н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю. Т.*

УДК 330.341.1

## РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ЛІЗИНГУ

*Калініченко Л. Л., к. е. н., доцент (УкрДАЗТ)*

*Розкрито аспекти застосування інноваційного лізингу як інструменту розвитку національної інноваційної системи.*

**Ключові слова:** лізинг, інноваційна система, фінансовий та інноваційний лізинг.

**Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями.**

Основною проблемою, на розв'язання якої спрямований розвиток національної інноваційної системи є низький рівень конкурентоспроможності національної економіки, що створює пряму загрозу економічній безпеці України.

Ключовими джерелами стійкого економічного зростання в Україні мають стати нові наукові знання, їх продукування, комерційне застосування та отриманий технологічний досвід. Проте, чинним законодавством так чітко і не визначено засад розвитку національної інноваційної системи, не конкретизовано її структуру. Окремі її сегменти, такі як, інституційний устрій інноваційної економіки, пріоритети науково-технологічного та інноваційного розвитку економіки, програмно-цільове фінансування науково-технічної і інноваційної діяльності, підтримка підприємництва у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій продовжують розвиватися не узгоджено. Окремої уваги державних органів влади потребує питання ресурсного забезпечення формування та функціонування національної інноваційної системи України, що особливо актуально в умовах дефіциту бюджету, нестабільної фінансової системи країни тощо.

**Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми.**

Змісту, чинникам формування та особливостям розвитку національної інноваційної системи останнім часом присвячується велика кількість досліджень. Зокрема Л. Федуловою визначено роль національної інноваційної системи у інноваційному розвитку, проаналізовано окремі її компоненти, визначено стан державного регулювання інноваційних процесів, запропоновано заходи державної інноваційної політики як складової НІС [1]. М. Шарко наводить визначення національної інноваційної системи та розглядає її структуру, особливості функціонування [2]. У роботі за редакцією Волкова О. І., Денисенка М. П. наводиться аналіз сучасного інноваційного потенціалу та системи управління інноваціями на різних рівнях [3]. Враховуючи вагомий вклад зазначених вчених у вирішення проблем формування в Україні дієвої інноваційної системи, необхідно зосередити особливу увагу на ресурсному забезпеченні її розвитку.

Отже, **метою статті** є визначення ролі інноваційного лізингу в ефективному функціонуванні національної інноваційної системи.

**Виклад основного матеріалу дослідження.**

Основною цінністю в інноваційно орієнтованій економіці є сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів, яка забезпечує постійне продукування нових унікальних знань, досвіду, технологій тощо, які можна використовувати в ході побудови та підтримки функціонування інноваційної економіки. Національну інноваційну систему можна вважати ефективною, якщо вона забезпечує створення, розширене відтворення та комерціалізацію таких знань, результатів досліджень та розробок насамперед на території власної країни, та забезпечує належну конкурентоспроможність країни та її продуктів на зовнішньому ринку.

Національна інноваційна система — складна, багаторівнева, динамічна система суспільних відносин, інституцій та організацій, які забезпечують генерування, поширення та практичне використання нововведень, виробництво та реалізацію наукомісткої продукції, формування інноваційної культури та відповідного способу мислення населення.

Будучи стрижневою складовою макроекономічної динаміки національна інноваційна система:

- забезпечує сприйняття і реалізацію наприкінці нових ідей у різних сферах людської діяльності;

- формує новий механізм саморозвитку суспільства, посилює його адаптаційний потенціал і здатність до прогресивних структурних зрушень;

- забезпечує прискорене зростання продуктивності факторів виробництва та ефективну взаємодію освіти, науки, бізнесу, громадських та урядових установ;

- спрямовує інноваційні процеси у русло реалізації національних пріоритетів соціально-економічного розвитку, поліпшує конкурентоспроможність національних економік у глобальному середовищі.

Необхідно зазначити, що формування національної інноваційної системи є складним багатоплановим процесом, детермінованим інституційними особливостями конкретної країни. Найважливіші принципи її ефективного функціонування такі: якісна визначеність, цілісність, органічний взаємозв'язок та взаємоузгодженість технологічних, економічних, інституційних і соціально-ціннісних аспектів інноваційних змін; структурна повнота, збалансований розвиток нано-, мікро-, мезо-, макро- та глобального рівнів інноваційної діяльності; оптимальне поєднання ринкових механізмів науково-технологічного розвитку та заходів державного регулювання інноваційних процесів, спрямоване на посилення інтегральних властивостей національної інноваційної системи [4].

Особливості розвитку національної інноваційної системи залежать від сукупності об'єктивних і суб'єктивних національних і міжнародних чинників різної природи і виявляються у пропорціях галузевої структури економіки; співвідношенні та ролі малого, середнього і великого бізнесу; рівні інноваційної активності суб'єктів і сприйнятливості економіки до інновацій; взаємодії державного і приватного секторів у сфері інновацій; ефективності державної інноваційної політики; взаємозв'язку і співвідношенні фундаментальних і прикладних досліджень; форм взаємодії науки і реального сектора, які превалюють; особливостей захисту інтелектуальної власності та ін. (рис. 1).

В даний час думки науковців щодо складових національної інноваційної системи розійшлися. Однак в цілому основними елементами інноваційної системи виступають: генерація знань; освіта і професійна підготовка; виробництво продукції та послуг; інноваційна інфраструктура, зокрема й фінансове та інформаційне забезпечення [6].

Визначають два основних підходи до дослідження концепції національної інноваційної системи: інституційний та реляційний. Інституціональний підхід дає можливість визначити вплив на схильність до інновацій через взаємодію між різними державними інститутами і діяльністю приватного сектора. Реляційний підхід дозволяє виявити характер відносин між бізнесом і соціумом, детермінований важливістю знань, наявних у соціумі, його прагнень, схильностей та вподобань. Спільним для цих підходів є відсутність суворого набору основних суб'єктів інноваційної системи. Складність вирішення даного питання полягає в тому, що національна інноваційна система не має чітких кордонів. Вона охоплює певних учасників, при взаємодії яких відбувається процес перетворення наукових ідей в певні конкурентоспроможні знання і технології для подальшого їх виробництва, впровадження, освоєння і використання у своїй діяльності різними економічними суб'єктами.

Інноваційний процес не є лінійним і характеризується наявністю зворотних зв'язків між його учасниками, взаємодія яких утворює інноваційну інфраструктуру. Структурним елементам національної інноваційної системи властивий динамічний характер, що дозволяє розглядати як елемент інноваційної інфраструктури лізингові компанії, які є інструментом її ресурсного забезпечення в залежності від характеру лізингової угоди. Лізинг є складним комплексом економічних і правових відносин, що виникають між лізингодавцем, лізингоодержувачем і продавцем майна.



Рисунок 1 - Фактори становлення національної інноваційної системи у глобальному середовищі [5, с.16]

Сутність лізингу полягає в придбанні лізингодавцем у конкретного продавця у власність певного майна, з метою подальшої його передачі в тимчасове володіння та користування лізингоодержувачу. За надану послугу лізингодавцем стягуються лізингові платежі. У зв'язку з необхідністю залучення лізингових компаній в інноваційний процес і перетворення їх в елемент інфраструктури інноваційного процесу необхідне формування і розвиток інструментів інноваційного лізингу. Це угода, в рамках якої забезпечується ресурсне забезпечення елементів національної інноваційної системи. Визначальною характеристикою даного виду лізингу є унікальність і ступень спеціалізації устаткування, яке є об'єктом лізингу (спеціалізоване обладнання, яке орієнтоване на конкретний технологічний процес і розробляється спеціально для виконання певного виду робіт). Таке устаткування забезпечує досягнення певного результату, який неможливо отримати у разі застосування стандартного устаткування; відзначається функціональністю, адаптивністю та сприйнятливістю для організації.

Основні відмінності інноваційного лізингу від класичного фінансового полягають в наступному:

1) змінюються учасники угоди. За умови класичного фінансового лізингу учасниками угоди є продавець майна, лізингодавець та лізингоодержувач. У разі інноваційного лізингу кількість учасників дещо змінюється. В угоді беруть участь окрім продавця та лізингодавця, ще два незалежних лізингоодержувача - «виробник» і «одержувач». Спочатку лізингова компанія виступає в ролі обслуговуючої структури, що забезпечує «виробника» необхідною для здійснення інноваційного процесу матеріальною базою. Надалі у функції лізингової компанії входить допомога в реалізації «одержувачу» продукту діяльності «виробника»;

2) трансформується мета взаємодії учасників. При класичному фінансовому лізингу – це оплатне надання лізингодавцем послуги із забезпечення необхідним активом лізингоотримувача. Мета взаємодії учасників спеціалізованого інноваційного лізингу - використання лізингової компанії як зв'язуючої ланки

між «виробником» і «користувачем», здатної за рахунок переваг лізингового механізму забезпечити створення і впровадження у практичну діяльність інноваційного продукту;

3) змінюється предмет договору. Якщо при механізмі фінансового лізингу предметом договору є стандартні об'єкти основних засобів, то відмінною особливістю інноваційного лізингу є забезпечення спеціалізованим обладнанням.

**Висновки.** В сформованій в Україні практиці лізингових відносин можна виділити цілий ряд проблем, які перешкоджають подальшому розвитку інноваційного лізингу, серед яких основними є недосконалість нормативно-правової бази регулювання лізингових відносин та відсутність чіткої системи державного контролю лізингового ринку. Зміна ставлення до лізингу як ефективного механізму забезпечення відтворення основних фондів та реалізації інноваційних проектів сприятиме розвитку національної інноваційної системи, у першу чергу, за рахунок вирішення проблем його фінансового забезпечення.

**Анотація.** Раскрыты аспекты применения инновационного лизинга как инструмента развития национальной инновационной системы.

**Ключевые слова:** лизинг, инновационная система, финансовый и инновационный лизинг.

**Summary.** Revealed aspects of the application of innovative leasing as an instrument of national innovation systems.

**Keywords:** lease, innovative system, financial and innovative lease.

**Рецензент** к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.  
**Експерт редакційної колегії** к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 338.47

## ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ

*Устенко М.О., аспірант (УкрДАЗТ)*

У статті висвітлюються сутність та взаємозв'язок між економічними категоріями логістики та інвестицій, обґрунтовується необхідність логістичного підходу до управління інвестиційним процесом.

**Ключові слова:** логістичне забезпечення, логістика, логістичний підхід, інвестиційний потенціал.

**Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями.** В умовах ринкової економіки ефективна діяльність підприємства, забезпечення високих темпів